

Spis treści

Wstęp	XI
Rozdział 1. Podstawy zarządzania ryzykiem	1
1.1. Ryzyko rynkowe	1
1.2. Charakterystyka instrumentów pochodnych	12
1.2.1. <i>Forward</i>	13
1.2.2. <i>Futures</i>	14
1.2.3. Swap	16
1.2.4. Opcje	20
1.3. Motywy stosowania instrumentów pochodnych	23
1.4. Sposoby zarządzania ryzykiem	29
1.5. Hedging vs spekulacja	30
1.6. Organizacja funkcji zarządzania ryzykiem w przedsiębiorstwie	33
Rozdział 2. Rachunkowość instrumentów pochodnych	36
2.1. Podstawowe regulacje prawne	36
2.2. Definicja instrumentu pochodnego w prawie bilansowym	39
2.3. Modele rachunkowości derywatów	41
2.4. Ogólne zasady ujmowania i wyceny instrumentów pochodnych	41
2.5. Derywaty rozliczane przez dostawę instrumentu bazowego	45
Rozdział 3. Wartość godziwa	48
3.1. Definicja	48
3.2. Dopuszczalne metody oszacowania wartości godziwej	49
3.3. Dane wejściowe do technik wyceny	51
3.4. Korekta wartości godziwej o ryzyko kredytowe	53
Rozdział 4. Praktyczne aspekty szacowania wartości godziwej instrumentów pochodnych	55
4.1. Powszechnie stosowane modele wyceny	55
4.1.1. Walutowe kontrakty <i>forward</i>	55
4.1.2. Kontrakty <i>forward</i> na stopę procentową (FRA)	57
4.1.3. Towarowe kontrakty <i>forward</i>	59
4.1.4. Swapy stopy procentowej (IRS)	62
4.1.5. Swapy walutowo-procentowe (CIRS)	65
4.1.6. Swapy towarowe	68
4.1.7. Kontrakty <i>futures</i>	71
4.1.8. Opcje europejskie	72
4.1.9. Opcje amerykańskie	74
4.1.10. Opcje azjatyckie	79
4.1.11. Opcje binarne	81

4.1.12. Opcje barierowe	82
4.1.13. Opcje na kontrakty <i>futures</i>	86
4.2. Symulacja Monte Carlo	86
4.3. Instrumenty strukturyzowane	89
Rozdział 5. Podstawy rachunkowości zabezpieczeń	90
5.1. Idea rachunkowości zabezpieczeń	90
5.2. Wymagania formalne	90
5.3. Warianty rachunkowości zabezpieczeń	91
5.4. Dobrowolność stosowania zasad rachunkowości zabezpieczeń	94
5.5. Korzyści z wdrożenia rachunkowości zabezpieczeń	95
Rozdział 6. Dokumentacja zabezpieczenia	97
6.1. Charakterystyka niezbędnych dokumentów	97
6.2. Strategia zarządzania ryzykiem	98
6.3. Dokument powiązania zabezpieczającego	99
6.4. Dokumentacja pomiaru efektywności zabezpieczenia	101
6.5. Częstotliwość sporządzania dokumentacji	101
Rozdział 7. Instrumenty zabezpieczające	103
7.1. Definicja księgowa vs ekonomiczna	103
7.2. Wyłączenia instrumentów z rachunkowości zabezpieczeń	104
7.3. Wystawione opcje netto	108
7.4. Wyznaczanie strategii opcyjnych do powiązania zabezpieczającego	113
7.5. Dopuszczalny podział wartości godziwej na potrzeby rachunkowości zabezpieczeń	114
7.6. Współczynnik zabezpieczenia	122
7.7. Wyznaczenie instrumentu pochodnego do zabezpieczenia po dacie zawarcia	125
7.8. Zabezpieczenia wewnętrzne	127
7.9. Wyznaczanie instrumentów niepochodnych do powiązań zabezpieczających	127
Rozdział 8. Pozycje zabezpieczane	129
8.1. Pozycje dopuszczalne do zabezpieczenia	129
8.2. Uprawdopodobnione przyszłe zobowiązania a planowane transakcje	130
8.3. Pozycje niedopuszczone do rachunkowości zabezpieczeń	131
8.4. Wyznaczanie grup pozycji do zabezpieczenia	133
8.5. Zabezpieczanie ekspozycji netto	134
8.6. Wymóg wysokiego prawdopodobieństwa wystąpienia zabezpieczanej transakcji	135
Rozdział 9. Rodzaje ryzyka poddane zabezpieczeniu	137
9.1. Wymagania w zakresie zabezpieczanych rodzajów ryzyka	137
9.2. Zabezpieczenie komponentu ryzyka	138
9.3. Rodzaje ryzyka niekwalifikujące się do rachunkowości zabezpieczeń	138
9.4. Zabezpieczenie ryzyka jednostronnego	140
Rozdział 10. Okres zabezpieczenia	142
10.1. Zależność między okresem zabezpieczenia a terminem realizacji instrumentu pochodnego	142

10.2. Zależność między okresem zabezpieczenia a rodzajem pozycji zabezpieczanej	144
10.3. Zmiany okresu zabezpieczenia w trakcie trwania powiązania	144
Rozdział 11. Efektywność zabezpieczenia	147
11.1. Cele pomiaru efektywności	147
11.2. Definicja wysokiej efektywności	147
11.3. Rodzaje testów efektywności	148
11.3.1. Test prospektywny (<i>ex ante</i>)	148
11.3.2. Test retrospektywny (<i>ex post</i>)	151
11.4. Częstotliwość przeprowadzania testów	152
11.5. Metody pomiaru efektywności	153
11.5.1. Metoda kompensaty	154
11.5.2. Analiza regresji	157
11.5.3. Metoda redukcji zmienności	161
11.5.4. Metody uproszczone	166
11.5.5. Inne metody	167
11.6. Ocena efektywności powiązania na podstawie wyników testów	170
11.7. Szacowanie zmian wartości pozycji zabezpieczanej na potrzeby testów efektywności	172
11.7.1. Metoda derywatu hipotetycznego	172
11.7.2. Pozycje zabezpieczone strategiami o nieliniowej funkcji wypłaty	173
11.8. Pomiar skumulowany vs periodyczny	175
11.9. Część nieefektywna zabezpieczenia	178
11.10. Przyczyny niskiej efektywności	182
11.11. Sposoby maksymalizowania efektywności zabezpieczenia	184
11.12. Pomiar efektywności zabezpieczenia kilku rodzajów ryzyk	187
Rozdział 12. Zabezpieczenie wartości godziwej	189
12.1. Przesłanki stosowania	189
12.2. Rodzaje ryzyka poddane zabezpieczeniu	189
12.3. Zasady wyceny składników powiązania	190
12.4. Ujęcie w księgach	192
12.5. Część nieefektywna	193
12.6. Zaprzestanie stosowania	194
12.7. Rozliczenie zabezpieczenia zapasów	195
12.8. Porównanie z modelem ogólnym	199
Rozdział 13. Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	206
13.1. Przesłanki stosowania	206
13.2. Charakterystyka pozycji zabezpieczanej	208
13.3. Wycena instrumentów zabezpieczających	208
13.4. Rozliczenie skutków zabezpieczenia	209
13.4.1. Zabezpieczenie przyszłej transakcji skutkującej powstaniem kosztów lub przychodów	209
13.4.2. Zabezpieczenie przyszłej transakcji skutkującej powstaniem składnika aktywów lub zobowiązań finansowych	213
13.4.3. Zabezpieczenie przyszłej transakcji skutkującej powstaniem składnika aktywów lub zobowiązań niefinansowych	218
13.5. Zaprzestanie stosowania	224

13.6. Porównanie z modelem ogólnym	227
13.7. Wpływ na wyniki analizy finansowej	234
Rozdział 14. Zabezpieczenie udziałów w aktywach netto jednostek zagranicznych	236
14.1. Przesłanki stosowania	236
14.2. Ujęcie w księgach	237
14.3. Zaprzestanie stosowania	238
14.4. Porównanie z modelem ogólnym	239
Rozdział 15. Wbudowane instrumenty pochodne	241
15.1. Charakterystyka wbudowanych instrumentów pochodnych	241
15.2. Wbudowane derywaty w prawie bilansowym	242
15.3. Zasady wydzielenia instrumentów wbudowanych	242
15.4. Ujęcie w księgach	245
Rozdział 16. Opodatkowanie instrumentów pochodnych	247
16.1. Derywaty w prawie podatkowym	247
16.2. Moment powstania kosztu i przychodu podatkowego	247
16.2.1. Instrumenty symetryczne	248
16.2.2. Opcje	250
16.2.3. Strategie opcyjnie	253
16.2.4. Wyjątek – zabezpieczenie środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych	255
16.3. Wpływ wyceny derywatów na zobowiązania podatkowe	256
16.4. Podatek VAT	258
16.5. Podatek Tobina	260
Rozdział 17. Różnice przejściowe i podatek odroczony	261
17.1. Różnice w momencie rozpoznania kosztów i przychodów między prawem podatkowym i bilansowym	261
17.2. Różnice przejściowe w modelu ogólnym rachunkowości derywatów	262
17.2.1. Symetryczne instrumenty pochodne	262
17.2.2. Derywaty niesymetryczne	263
17.2.3. Zabezpieczenie środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych	267
17.3. Instrumenty pochodne ujmowane według zasad rachunkowości zabezpieczeń	267
17.3.1. Zabezpieczenie wartości godziwej	267
17.3.2. Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	268
17.3.3. Zabezpieczenie udziałów w aktywach netto jednostek zagranicznych	270
17.3.4. Różnice przejściowe na dzień rozliczenia derywatu	270
Rozdział 18. Instrumenty pochodne w sprawozdaniu finansowym	274
18.1. Regulacje prawne w zakresie ujawnień dotyczących instrumentów pochodnych	274
18.2. Prezentacja derywatów w poszczególnych częściach sprawozdania	274
18.2.1. Wprowadzenie do sprawozdania	275
18.2.2. Bilans	276

18.2.3. Rachunek zysków i strat	281
18.2.4. Rachunek przepływów pieniężnych	283
18.2.5. Zestawienie zmian w kapitale własnym	284
18.2.6. Dodatkowe informacje i objaśnienia	285
18.2.7. Analiza wrażliwości	286
18.3. Rachunkowość zabezpieczeń w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym	290
Rozdział 19. Obligatoryjna sprawozdawczość instrumentów pochodnych	292
19.1. EMIR	292
19.2. Narodowy Bank Polski	293
19.3. Główny Urząd Statystyczny	295
Rozdział 20. Zmiany w rachunkowości instrumentów pochodnych po wprowadzeniu MSSF 9	296
20.1. Geneza MSSF 9	296
20.2. Model ogólny rachunkowości instrumentów pochodnych	297
20.3. Wymagania stosowania rachunkowości zabezpieczeń	298
20.4. Zabezpieczenie ekspozycji netto	300
20.5. Zabezpieczenie ryzyka kredytowego	301
20.6. Zabezpieczenie komponentu ryzyka	302
20.7. Ujmowanie wartości czasowej instrumentów pochodnych niewyznaczonej do rachunkowości zabezpieczeń	303
20.8. Efektywność zabezpieczenia	307
20.9. Rebalancing	309
20.10. Rozliczanie zabezpieczenia przepływów pieniężnych skutkujących powstaniem aktywów lub zobowiązań niefinansowych	311
20.11. Zaprzestanie stosowania rachunkowości zabezpieczeń	312
20.12. Wbudowane instrumenty pochodne	313
Bibliografia	315
Spis tabel	318
Spis rysunków	319